

Eines didàctiques de consciència corporal

Dades generals

Nom de l'assignatura	Eines didàctiques de consciència corporal		
Tipus d'assignatura	Optativa		
Impartició	1r semestre		
crèdits ECTS	2		
Valor total en hores	60	Hores presencials lectives:	30h
		Hores per treballs dirigits (no presencials):	20h
		Hores per estudi i aprenentatge autònom:	10h
Professor/a	Margarida Barbal Rodoreda		
Departament	Educació i Mediació Artística		

Prerequisits i orientacions prèvies per a cursar l'assignatura

Prerequisits:

Cal haver cursat Formació Corporal i Comunicació I i II

Orientacions prèvies:

Haver cursat les assignatures obligatòries de la titulació de Pedagogia. Pels estudiants d'altres titulacions es recomanen coneixements bàsics de didàctica de la música (veure bibliografia recomanada, especialment el llibre de *Zaragozà).

Competències que es desenvolupen en l'assignatura

- CT1** Organitzar i planificar el treball de forma eficient i motivadora.
- CT2** Recollir informació significativa, analitzar-la, sintetitzar-la i gestionar-la adequadament.
- CT3** Solucionar problemes i prendre decisions que responguin als objectius del treball que es realitza.
- CT4** Utilitzar eficientment les tecnologies de la informació i la comunicació.
- CT6** Realitzar autocrítica cap el propi fer professional i interpersonal.
- CT7** Utilitzar les habilitats comunicatives i la crítica constructiva en el treball en equip.
- CT8** Desenvolupar raonadament i crítica idees i arguments.
- CT13** Buscar l'excel·lència i la qualitat en la seva activitat professional.
- CT15** Treballar de forma autònoma i valorar la importància de la iniciativa i l'esperit emprenedor en l'exercici professional.

- CG4** Reconèixer materials musicals gràcies al desenvolupament de la capacitat auditiva i saber aplicar aquesta capacitat a la seva practica professional.
- CG8** Aplicar els mètodes de treball més apropiats per a superar els reptes que es presentin en el terreny de l'estudi personal i en la pràctica musical col·lectiva.
- CG10** Argumentar i expressar verbalment els seus punts de vista sobre conceptes musicals diversos.
- CG16** Conèixer el context social, cultural i econòmic en que se desenvolupa la pràctica musical, amb especial atenció al seu entorn més immediat però amb atenció a la seva dimensió global.
- CG18** Comunicar de forma escrita i verbal el contingut i els objectius de la seva activitat professional a persones especialitzades, amb un us adequat del vocabulari tècnic i general.
- CG24** Desenvolupar capacitats per a l'autoformació durant la seva vida professional.

CG26 Ser capaç de vincular la pròpia activitat musical a altres disciplines del pensament científic i humanístic, a les arts en general i a la resta de disciplines musicals en particular, enriquint l'exercici de la seva professió amb una dimensió multidisciplinària.

PE2 Elaborar, seleccionar, aplicar i avaluar activitats, materials i recursos d'ensenyament/aprenentatge musicals en funció de les demandes de cada context educatiu, i ser versàtil en el domini dels instruments i altres recursos musicals, aplicant de forma funcional les noves tecnologies.

PE5 Ser capaç de desenvolupar una pràctica educativa-musical, com artista i formador musical, orientada a la comunitat.

PE8 Implicar-se activament en projectes educatiu-musicals a través del treball cooperatiu i assumir la responsabilitat de desenvolupar la professió educativa musical com a tasca col·lectiva.

Objectius de l'aprenentatge

Els objectius que s'enumeren a continuació pretenen desenvolupar en l'alumnat les competències següents:

Desenvolupar la capacitat d'observació

Desenvolupar la capacitat d'interpretar el llenguatge corporal

Comprendre la relació del cos amb el seu context

Prendre consciència del model que ofereix el docent, i del valor i dels límits d'aquest model

Plantejar-se el camí d'aprenentatge i creixement a partir de la cerca positiva i entendre la prevenció com una conseqüència d'aquest procés

Relacionar el coneixement implícit incorporat experiencialment amb conceptes i principis d'anatomia, fisiologia i lleis naturals del moviment

Buscar recursos adients per proposar experiències corporals concretes a un discent en relació a un objectiu i en un context determinat

Cultivar un estil d'aprenentatge que estimuli la confiança en un mateix, com a procés de construcció creatiu

Aprofitar els recursos verbals i no verbals per comunicar-se de manera eficient

Ensenyar fonamentant-se en la pròpia experiència de recerca expressiva corporal

Assolir consciència a l'hora d'avaluar i d'incorporar les millores en la manera d'actuar en diferents contextos

Blocs temàtics (continguts de l'assignatura)

Bases anatòmiques-fisiològiques de processos corporals i d'aprenentatge (especialment verticalitat, aploms, equilibri, centre, arrelament, compensacions, respiració, organicitat del moviment, coordinació) a través de la lectura de textos, debats, reflexions individuals i en grup, exemplificacions i experimentació

Observació, interpretació i comprensió del llenguatge corporal mitjançant l'anàlisi de situacions donades, a l'aula, a través d'imatges en diferents suports, de practiques en contextos diferents i de lectures.

Vocabulari, gest i didàctica de la formació corporal a partir de l'observació, la comparació, la reflexió, la crítica constructiva i l'experimentació en practiques proposades

Dinàmiques de grup referides a continguts de cos en situacions pròpies de la docència musical entesa en sentit ampli i específicament en la didàctica de l'instrument a partir de l'observació i la pràctica en diversos suports i situacions dins l'aula.

El cos en moviment i en relació dinàmica: amb un instrument, cantant, amb els altres i l'espai a partir de l'experiència musical quotidiana, de la recreació de

situacions a l'aula de l'observació d'altres en l'exercici musical i de la reflexió individual i grupal.

Jocs i exercicis per treballar aspectes concrets de formació corporal en contextos educatius, en practiques a l'aula i en altres entorns que proposi l'alumnat, que permetin incorporar els aprenentatges adquirits el bagatge corporal contrastat i reforçat amb els coneixements adquirits a l'assignatura.

Idees Mestres que haurien de guiar l'acció docent pel que fa a la mirada i a la relació amb l'altre, al respecte a la seva singularitat i als objectius que ens proposem en situació docent respecte la promoció de la consciència corporal, tot això a través de lectures, debat, reflexió i reelaboració individual i grupal.

Activitats d'aprenentatge i organització general de l'assignatura

Classes col·lectives (ràtio 15)

Pràctica corporal individual, en diverses formacions i en grup

Discussions en grup

Jocs de rol i simulacions

Demostracions individuals i en grup

Lectures i estudi de textos

Observacions fora de l'aula

Treballs reflexius per escrit individuals, en petit grup i realitzats col·laborativament

Avaluació acreditativa dels aprenentatges

Criteris i sistemes d'avaluació de l'assignatura

Activitats 1 i 2 - Evidència del treball de preparació previ, lectura comprensiva, exposició d'idees claus, dubtes. Participació en debats i reelaboracions del tema en diversos formats individuals i col·lectius

Pertinença i consistència d'argumentacions. Es farà una avaluació global de la participació en cadascuna les sessions i dels registres presentats per escrit i elaborats a l'aula.

Activitat 3 – Evidència de lectura comprensiva. Resposta a les qüestions referents a processos pedagògics interns de l'autora al llarg de la seva vida, els seus plantejaments, objectius, metodologia i detalls de les seves intervencions amb els infants. S'avaluarà la comprensió, capacitat de relació i transposició dels aspectes rellevants i la qualitat reflexiva i argumentativa.

Activitat 4 - Realització de l'activitat com a requisit per al treball posterior. En relació a l'observació del centre i les classes s'avaluarà el respecte, curiositat, comprensió i capacitat de contextualització. En el treball escrit, la coherència, ordre, capacitat de relativitzar i de valorar el que és general i central per damunt del que és puntual o anecdòtic; de relacionar el que ha passat a les classes observades amb els continguts de l'assignatura, el nivell de reflexió, d'argumentació i la claredat en l'expressió.

Activitat 5 – Cadascuna de les activitats s'avaluaran en funció de les seves característiques. En general no s'espera un saber fer professional d'aspectes sobre els que l'alumnat no té una expertesa assolida, sinó idees i propostes adients al seu nivell de coneixements i d'experiència, que respectin les idees mestres tractades a classe, que les propostes tinguin coherència, estiguin ben contextualitzades, es presentin amb un vocabulari, dinàmica i control del temps suficients.

Activitat 6 – S'avaluaran les competències d'autoobservació i consciència del propi procés d'aprenentatge dins del conjunt del propi creixement a nivell personal i acadèmic.

Activitats d'avaluació i la seva relació amb la qualificació final

Activitat o registre d'avaluació	Període o moment de realització	Pes en la qualificació final
1. Actitud, implicació i participació en les propostes de l'aula	A cada sessió	15%
2. Debats i resums dels documents bàsics	A cada sessió	15%
3. Lectura i comentari del llibre: Hengstenberg, E: <i>Desplegándose</i>	Al voltant de la 6a sessió	20%
4. Assistència a un parell de classes de treball corporal amb nens/es i comentari/valoració escrit a partir de de l'observació feta.	Assistència: cap a la meitat de l'assignatura. Entrega del treball cap a la 12a setmana, sessions 10-14	20%
5. Una activitat optativa escollida per l'estudiant entre 6 propostes	Sessions 10-14	15%
6. Escrit reflexiu sobre el propi procés d'aprenentatge	Al final del període lectiu	15%

Fonts d'informació bàsica

Bibliografia bàsica:

- Benito Vallejo, J. (2001). *Cuerpo en armonía*. Barcelona: INDE Publicaciones
- Brooks, C V.W. (2006). *Consciencia Sensorial*. Barcelona: La liebre de Marzo S.L
- Bustos. I. (Coord) (2003). *La voz. La técnica y la expresión*. Barcelona: Paidotribo
- Castañer, M. i Camerino, O. (2006). *Manifestaciones básicas de la motricidad*. Lleida: Universitat de Lleida
- Conable, B. (2012). *Lo que todo músico tiene que saber sobre el cuerpo*. Barcelona: Laertes
- El Sac de Danses (2003). *El galop*. Barcelona: Altafulla
- Garcia Debesa, D. (2011) *Ioga i educació*. Barcelona: Publicacions de l'abadia de Montserrat
- Gomáriz, J. R. 2016. *Estiramientos de cadenas musculares*. Barcelona: Liebre de Marz
- Figueres Bautista, J. (2016) *La dansa a l'escola*. El mestratge de Joan Serra. Barcelona: Rosa Sensat
- Hengstenberg, E. (1994) *Desplegándose*. Barcelona: La liebre de Marzo
- Kovács, G. i Pásztor, Z. (2000). *Movement Preparation for Playing Instruments*. Budapest: Kovács Method Studio. Traducció al castellà: Ejercicios preparatorios para instrumentistas. Método Kovacs
- Laban, R. 1984. *El dominio del movimiento*. Madrid: Fundamentos
- Marés, E. 2014. *Estiramientos. Correctos, nocivos, contradictorios*. Barcelona: Hispanoeurope
- *Zaragozá, J. Ll.(2009). *Didáctica de la música en la educación secundaria. Competencias docentes y aprendizaje*. Barcelona: Graó

Bibliografia complementària:

- Casafont, R. (2015). *Viatge al teu cervell. L'art de transformar la teva ment*. Barcelona. Edicions B
- Davies, M.(2003). *Moviment and dance in early childhood*. Paul Chapman Publishing.

Gaunt, H, Hallan S. (2012). [Preparing for Success: A practical guide for young musicians](#). Londres: Institute of Education. University of London

Montesinos Ayala, D.(2004). *La expresión corporal. Su enseñanza por el método natural evolutivo*. Barcelona: INDE Publicaciones.

Peiró, C.; Hurtado, I; Izquierdo, M.(2005). *Un salto hacia la salud. Actividades y propuestas educativas con combas*. Barcelona: INDE Publicacion

---